

פרי קודש היולולים

לעילוי נשמת נכד רבינו הגה"ק זצ"ל הרה"ג ר' יחיאל יוסף בהגה"צ ר' בנימין זאב קרויס זצ"ל אב"ד ד.ס. מארטאן מנ"כ בביה"ח הישן בטבריה נלב"ע ט"ו תמוז תשי"ז תנצב"ה

פר' פנחס תשפ"ג

מתורתו ומורשתו של רבינו הגה"ק היולל זצ"ל אבדק"ק סאסרעגען

בס"ד, (שנה ב') גליון מס' 70

פרשת פנחס

באיזו זכות קיבל פינחס את שכרו בהאי עלמא

לְכֵן אָמַר הַנְּנִי נָתַן לוֹ אֶת פְּרִי־שְׁלוֹם

(במדבר כה, יב)

ומהפחד שפחד פנחס, פרחח נשמתו ממנו ואז נכנסו בו נשמות נדב ואביהוא, עיי"ש.

נמצא לפי זה שלמעשה פנחס הוא כהן ו"בדין שיטול את שכרו" את הכהונה. כיון שנשמת "פנחס" כבר איננה בהאי עלמא, ולכן "בדין הוא שיטול שכרו" כבר בעוה"ז, כי נשמתו היא באמת נשמת נדב ואביהוא¹.

איתא במדרש (במדבר רבה כא, א), "אמר הקדוש ברוך הוא, בדין הוא שיטול שכרו". לכאורה קשה, הרי ידוע (קידושין לט, ב) ש"שכר מצוה בהאי עלמא ליכא", והאיך אמר כאן שבדין הוא שיטול שכרו, בהאי עלמא.

ונראה לתרץ, על פי מה דאיתא בזה"ק (ח"ג ר"ז, א, שבשעה שבא פנחס בתוך שבט שמעון וקינא קנאתו, ביקשו בני שבט שמעון להרגו,

כוונת המנהיג צריכה שתהא רק לטובת הציבור

יִפְקֹד ד' אֱלֹקֵי הָרוּחַת לְכָל בָּשָׂר אִישׁ עַל הָעֵדָה. אֲשֶׁר יֵצֵא לַפְּנִיָּהּ וְאֲשֶׁר יוֹצֵיאֵם וְאֲשֶׁר יְבִיאֵם וְלֹא תִהְיֶה עֵדַת ד' פְּצֹאן אֲשֶׁר אֵין לָהֶם רָעָה

(במדבר כז, טז-יז)

וכך גם מנהיגי הציבור, יש מנהיגים שכוונתם לשכר בממון או כבוד, ויש מנהיגים שכל כוונתם ומגמתם היא רק לטובת הציבור.

וזהו שביקש משה רבינו ע"ה, שיפקוד ד' מנהיג, "אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם", שכל מגמתו וכוונתו תהי' רק לטובתם, "אשר יוציאם ואשר יביאם". שאם לא כן, "תהי' עדת ד' כצאן אשר אין להם רועה", 'להם' דייקא, שאם כוונת הרועה לממון או כבוד, אין 'להם', לצאן, רועה.

יש לדקדק על כפל הלשון, "אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניהם ואשר יוציאם ואשר יביאם".

ונראה לפרש, דהנה יש רועה צאן שרועה את הצאן שלו, ויש אשר הוא שכיר לרעות את צאנם של אחרים. וההבדל ביניהם הוא כי הרועה את צאן עצמו הוא זהיר עליהם ביותר, שלא להוליקם במקומות רעים להם ושלא יאכלו דברים שיכולים להזיקם וכד'. מה שאין כן רועה צאן אחרים בשכר, פחות נותן את דעתו לכך, כי בין כך ובין כך יטול את שכרו.

מעלת המנהיג כפי מעלת הדור

וְנִתְּתָה מֵהוֹדֶךָ עָלָיו לְמַעַן יִשְׁמְעוּ כָּל עַדַּת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

(במדבר כז, כ)

הנה אמרו חז"ל (ראש השנה כה, ב), "יפתח בדורו כשמואל בדורו". ופירש בספר "קול יעקב" (פר' תצוה ד"ה "ואתה הקרב")², דכשם שאם המנהיג קטן במעלתו ממעלת הדור, אינו הולם את דורו, כך גם מנהיג שגדולה מעלתו במאד מאד מעל מעלת הדור, אינו יכול לו. כשם שמי

חז"ל (בבא בתרא עה, א; הובא ברש"י) דייקו למה לא אמר "ונתתה הודך עליו" אלא "מהודך עליו", "ולא כל הודך, זקנים שבאותו הדור אמרו, פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. אוי לה לאותה בושח, אוי לה לאותה כלימה".

¹ לכאורה בדברי רבינו הגה"ק זצ"ל יש שני תירוצים: הא'. שלפי נשמתו, פנחס הוא כהן בדין, כי נשמתו נשמות נדב ואביהוא שכבר נמשחו וממילא אין זה "שכר" אלא מציאות שנשתנה על ידי עיבור נשמה. ובוה מובן הלשון "בדין הוא שיטול שכרו". ב'. כיון שפרחה נשמתו, לא שייך לגביה שכר מצוה בהאי עלמא כי כבר אינו בעולם וגם נשמות נדב ואביהוא נכנסו בו מ"ההוא" עלמא ולא היו בעולם הזה.

² עיי"ש בקול יעקב דקאי על המדרש בקוהלת שהוסיף על דברי הגמ' הנ"ל וכתב "יפתח בדורו כשמואל בדורו שאם הי' שמואל בדורו של יפתח לא היה נחשב לכלום". ובכמה ספח"ק נמצא כעין לשון זה. אכן במדרש שלפנינו לא מצאתיו.

שמלמד גמרא עם פירוש תוס' והלכה, אינו יכול להיות מלמד תינוקות
אותיות והברות, מפני שמעלתו אינה הולמת תלמידים אלו. אלא
המנהיג צריך להיות כבגד, שמידתו צריכה להיות הולמת את מידת
לובשו, לא קטן ולא גדול ממנו.

וכך גם את דורו של יפתח לא הי' יכול שמואל הנביא להנהיגו,
מפני שמעלתו גבוהה ורחוקה מידי ממעלת הדור. ובכל דור ודור שם
הקב"ה מנהיג שמעלתו הולמת את מעלת הדור. וזהו "יפתח בדורו
כשמואל בדורו", שכל מנהיג הולם במדויק את מעלת דורו, עכת"ד.
וזהו שאמר השי"ת למשה, "קח לך את יהושע בן נון וגו' ונתתה

מהודך עליו", "מהודך עליו ולא כל הודך". כי בגלל ירידת הדורות
צריך שמעלת יהושע תהי' הולמת את דורו, כשם שמעלת משה היתה
לפי דורו.

ולפי זה, מה שאמרו זקנים שבאותו הדור, "פני משה כפני חמה
פני יהושע כפני לבנה. אוי לה לאותה בושה אוי לה לאותה כלימה",
לא אמרו כן כדי לבייש את יהושע, אלא מכיון שראו שפני יהושע
כפני לבנה לעומת משה שהיו פניו כפני חמה, הבינו שהיתה ירידת
הדורות, כי המנהיג הוא לפי ערך הדור. ועל ירידת הדורות אמרו, "אוי
לאותה בושה אוי לאותה כלימה".
(ח"ב קג, קה)

"זכור אהבת קדומים" הרה"ח ר' אליעזר פולק ז"ל לקראת יום היארצייט כ"ד תמוז

הרה"ח רבי אליעזר פולק זצ"ל נולד בשנת תרמ"ב, לאביו הרה"ח רבי
אברהם יהודא זצ"ל, שהיה בנו השני של רבינו הגה"ק בעל ה"קדוש
הילולים" זי"ע, ולאמו מרת מירש ע"ה, בעיירה אינטערסאטש הסמוכה
ללאפוש.

בבחרותו למד ר' אליעזר שבע שנים רצופות בישיבת רבו הגה"ק רבי
יהודא גרינוואלד זצוק"ל בעל ה"שבט מיהודה" אב"ד דק"ק סאטמר.
תלמיד מובהק היה, ממעתיקי השמועה שהעלה על הכתב מחידושי תורתו.
גם רבו החשיבו מאד, ובכתב "מורינו" שהעניק לו הפליג בשבחיו.

אחר פטירתו של ר' אליעזר, כשהגיע מרן הגאון בעל "שבט הלוי"
זצוק"ל לנחם את האבלים, סיפר, שמיד בפעם הראשונה שראה את ר'
אליעזר שאלו, האם הוא תלמידו של בעל ה"שבט מיהודה". והסביר מרן
זצ"ל, כי את התלמידים האלו היה אפשר להכיר בעונותונותם ושפלות רוחם.

בתקופת לימודיו בסאטמר נקשר ר' אליעזר לכ"ק האדמו"ר בעל ה"דברי יואל" זי"ע. בעידודו של רבו המרא
דאתרא רבי יהודא גרינוואלד, שהיה שולח מדי פעם את בחורי הישיבה להשתתף בשולחנותיו ותפילותיו של האדמו"ר
זצוק"ל. גם לאחר נישואיו המשיך ר' אליעזר לנסוע ולהסתופף בצל הקודש.

כמו כן היה נוסע לגרויסוורדיין להסתופף בצילו של כ"ק האדמו"ר בעל ה"אהבת ישראל" מויזניץ זי"ע. כשחלה
פעם בעיניו, עד שלא יכל לסבול את אור השמש, והרופאים לא מצאו לו מזור, בירכו הסבא קדישא במילים "אסור
שיכאב לך". כשיצא ממנו פגש ידיד שהפנה אותו לרופא מסוים, שנתן לו טיפות שהועילו לרפאותו. לאחר זמן התברר
כי היו אלו טיפות אף...

כמו כן, היה לו מטבע כסף שקיבל כ"שמירה" מהגה"ק בעל ה"אמרי יוסף" מספינקא זי"ע, כסגולה להיפטר
מהגיוס לצבא. הקשר עם הרה"ק מספינקא נקשר ע"י מעשה שהיה עם אביו הרה"ח אברהם יהודא ז"ל (כמסופר אצלנו
בגליון "פרי קודש הילולים" מס' 41 לפרשת וישב, שנה זו). בעקבות כך, בכל פעם שנכנס רבי אליעזר לבית מדרשו של הרה"ק
ר"י מספינקא זצ"ל בבני ברק, היה מקרבו ומושיבו על ידו.

לאחר נישואיו של ר' אליעזר עם מרת הינדא ע"ה, בת רבי ישראל הירש [ב"ר יחיאל זצ"ל, שזכה להשיא שלושה מצאצאיו
לצאצאי רבינו בעל "קודש הילולים" זי"ע], עבר להתגורר בפראטא ליד חותנו, כשהוא ממשיך לשקוד ולעסוק בתורה הק'
הקודש הילולים בהקדמה)

"לזאת אהובי בני רחימי לכבדני בתורה ומעשים טובים, אשר
היא חיינו ואורך בעולם הזה ובעולם הבא..."
(שם בהקדמה)

"...ולבני ד' יאריך ימיכם ושנותיכם בנעימים עם כל אשר
לכם, להזכירני לטובה לקבוע עתים לתורה בכל יום ויום..."
(קודש הילולים בהקדמה)

בכל עת מצוא, ולפרנסתו שלח ידו במסחר. הוא ראה ברכת שמים במסחרו, והיה סיפק בידו לבנות לו בית גדול, בו ייעד חדרים להכנסת אורחים, וכן בנה בתוכו תנור לאפיית מצות עבור תושבי הסביבה. ר' אליעזר היה ביישובו ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, פיזר וחילק ממון רב לצרכי צדקה וחסד, תמך באלמנות ויתומים, והחזיק על חשבונו את "כלי הקודש".

בתקופת מלחמת העולם השנייה גורשו כל היהודים מיישובי האיזור לעיר טורדא, ונאסרה עליהם היציאה מהעיר. ר' אליעזר התיידד שם עם רב הקהילה הגה"צ רבי יוסף אדלר זצ"ל, עמו שמר על קשר גם לאחר המלחמה, כשעלו והתיישבו בארץ ישראל.

לאחר החורבן הגדול, בה שיכל ר' אליעזר שתיים מבנותיו עם משפחותיהן הי"ד, לא שב להתגורר בפראטא, כי ביתו נחרב וכל רכושו נשדד ונבזז. הוא עבר להתגורר בכפר מויטש, על יד בתו שרה פעסיל ע"ה וחתנו ר' יצחק גנץ ז"ל. שם המשיך בכל מעשיו הטובים, ובבית שבנה הכניס אורחים לרוב. כמו כן הקים שם בית כנסת, כי למרות שלא היה שם מנין מבני המקום, אבל בכל שבת וחג היה לו מנין מהאורחים הרבים שהתארחו בביתו.

בראותם שהתנכלותם של שכניהם הגויים אינה פוסקת, וככל יהודי המקום הרגישו שאין להם עוד מקום באירופה, הצליח ר' אליעזר לעלות לארץ ישראל, בהשתדלותו של חתנו ר' יצחק ביקסנשפנר ז"ל, שהצליח לקבל עבורם שלושה אישורים ["סרטיפיקטים"]. על שמו ועל שם זוגתו מרת הינדא, ואת נכדתם מרת שינדיל בילא הוס ע"ה רשמו כבתם, והיא עלתה עמם.

בשנת תשי"י הגיעו לארץ ישראל, והתיישבו בבאר שבע, בעירום ובחוסר כל. כדי להביא לחם לביתו עבד כפועל בעבודות שדה קשות ומפרכות, ועם כל זה לא פסק פומיה מגירסא. באשמורת הבוקר השכים לעסוק בדברי תורה, ולפני התפילה מסר בעצמו שיעור במשניות. וכפי שסיפר לנו ר' משה קליין מירושלים, ממשותפי השיעור, שר' אליעזר היה בקי בכל הששה סדרי משנה. וגם בשובו בערב מעבודתו קבע עתים לתורה. כשהקים כ"ק האדמו"ר מסאטמר זצ"ל את התלמוד תורה ביישוב תפרח, מינה את ר' אליעזר לפקח על כל ענייני התלמוד תורה.

בשנת תשי"ט עבר להתגורר בבני ברק, שם קבע מקום לתפילותיו בביהמ"ד סאטמר ברח' רמב"ם, ומתפללי ביהמ"ד כיבדוהו והעריצוהו מאד. בשנים הראשונות התפלל בימים נוראים בשיכון ויז'ניץ בצל כ"ק האדמו"ר בעל ה"אמרי חיים" זי"ע. לימים בקשוהו מתפללי ביהמ"ד סאטמר שישמש כ"בעל מקריא" בשעת תקיעת שופר. הוא היה מקריא בבכיות נוראות של אימת הדין, מתוך סידור רבי יעקב עמדין שקיבל מרבו בעל ה"שבט מיהודה" כדורון דרשה ביום חופתו.

ר' אליעזר זכה לאריכות ימים, דשנים ורעננים. גם בסוף ימיו היה נראה צעיר מכפי גילו, זקנו לא הלבין לגמרי, והוא לא נזקק למשקפיים. הוא היה דמות נערצת בקרב כל משפחות צאצאי רבינו בעל ה"קודש הילולים" זי"ע, שריד לדור דעה, שעוד זכה לראות את זקינו הגדול.

זכה לראות דור ישרים יבורך, בנותיו ובנו יחידו הרה"ח ר' הילל יחיאל פולק ז"ל הקימו בתים נאמנים לה' ולתורתו, משפחות מפוארות בכרם בית ישראל. צאצאיו של רבי אליעזר הם שהוציאו לאור את הספר קודש הילולים, ה"ה רבי הילל דב גנץ [בן בתו מרת חנה דבורה], רבי ישראל מרדכי ביקסנשפנר [בן בתו מרת מירש], רבי אברהם אליעזר הוס [בן מרת שינדל בילא בת בתו שרה פעסיל גנץ], ותעמוד להם זכות זו לאורך ימים ושנים טובות.

רבי אליעזר נלב"ע ביום כ"ד תמוז תשל"ו כשהוא בן צ"ד שנים, ומנוחתו כבוד בהר המנוחות בירושלים.

ת נ צ ב " ה

(המאמר נערך על פי ספר הזכרון 'צבי תפארה' של משפחת הוס. ותודה וברכה להרה"ח ר' מרדכי לייפר הי"ו)

"עיקר כיבוד אב ואם לעשות רצון אבינו שבשמים כי זה נחשב לאבות כאילו המה עושים, והעיקר לקבוע עתים בכל יום ויום לתורה..." (שם בהקדמה)

"...מי שזכה להיות לו בנים וחתנים צדיקים וכו' המעשים שלהם יהיו לו למשען בעולם הבא וכו' ואין לנו חסד גדול מזה..." (עפ"י קודש הילולים בהקדמה)

נא להתפלל לרפואת נכדת רבינו הגה"ק זי"ע
מרת אסתר בת מירש (לייפר)
בתוך שאר חולי ישראל

דברי התענוגים

מאת רבינו בנימין וואלף בן רבינו יואל זצ"ל רייכלס אב"ד שאפי, מח"ס "דברי התענוגים"
חותנו של רבינו הגה"ק הילל הזקן זצ"ל אב"ד אייבשיץ

ההבדל בין מה שנאמר לגבי בנות צלפחד לבין פרשת פסח שני

'ותקרבה בנות צלפחד וגו' ויקרב משה את משפטן לפני ה'

(במדבר כז, א-ה)

לכן לאותם האנשים אמר משה, 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם', כי עדיין לא נאמר לו שום דבר בענין זה. ולא שיין לומר שנתעלמה ממנו הלכה, כי עדיין לא היה לו שום פסוק ללמוד ממנו שלא שוחטין את הפסח על מי שיוכל לאכול בערב. ורק אחר שנאמר לו הפסוק 'איש איש כי יהיה טמא וגו', נודע לו שאין שוחטין על טמא שרץ או על טמא מת ביום השביעי, אבל שוחטין על טבול יום, דהיינו טמא שכבר טבל, ויוכל לאכול בלילה, כיון דקליש טומאתיה (תוס' שם ד"ה מי).

אבל לגבי בנות צלפחד, פירש רש"י, 'למה יגרע שם אבינו', 'אנו במקום בן עומדות, ואם אין הנקבות חשובות זרע, תתייבם אמנו ליבם'. נמצא שמכח פרשת יבום גם משה רבינו היה יכול לדעת שיתן להם נחלה, וכמו שאמר לו הקב"ה, 'כן בנות צלפחד דוברות נתון תתן להם אחוזת נחלה בתוך אחי אביהם'. ולכן פירש רש"י, 'ויקרב משה את משפטן', 'נתעלמה הלכה ממנו', שנתעלם ממנו הלימוד שאפשר ללמוד מפרשת יבום לגבי ירושת הבת במקום שאין בן.

ודוק וקל להבין, כי דבריי נכונים הם בעז"ה ברוך הוא.

(דברי התענוגים פר' בא אות קטז).

יש להבין את ההבדל בלשון הכתוב בין הנאמר כאן, 'ויקרב משה את משפטן לפני ה'', לבין הנאמר בפרשת בהעלותך (לעיל ט, ו-ח) לגבי פסח שני, כאשר ביקשו האנשים אשר היו טמאים לנפש אדם להקריב את הפסח במועדו, ענה להם משה רבינו, 'עמדו ואשמעה מה יצוה ה' לכם'. וכן יש להבין את ההבדל בין לשון רש"י שפירש כאן, 'ויקרב משה את משפטן', 'שנתעלמה הלכה ממנו', ושם פירש, 'עמדו ואשמעה', 'כתלמיד המובטח לשמוע מפי רבו' וכו', ולא כתב שנתעלמה ממנו ההלכה.

והנה כבר ביארנו [הדברים הובאו בגליון 65 לפר' בהעלותך]. ששאלתם של האנשים הטמאים היתה שערב פסח היה כבר היום השביעי לטומאתם, ולכן הם טענו 'למה נגרע', 'יזרק הדם עלינו בכהנים טהורים, ויאכל הבשר לטהורים' (רש"י שם). והיינו שהם עצמם כבר יהיו טהורים בלילה ויוכלו לאכול את הפסח, ובקשתם היתה שישחטו עליהם בערב פסח, שהוא היום השביעי שלהם. והקב"ה השיב למשה רבינו, 'איש איש כי יהיה טמא לנפש וכו', ומפסוק זה ילפינן (פסחים ז:), דאין שוחטין על מי שהוא עדיין טמא, ואפילו טמא מת בשביעי שלו או טמא שרץ, על אף שתהיה להם אפשרות לאכול את הפסח בערב.

ברכת מזל טוב

לצאצאי רבינו הגה"ק זצ"ל

הרה"ח ר' ישראל פולק הי"ו ובנו הרה"ח ר' דוב הי"ו
לרגל שמחת הבר מצוה לנכד-הבן הבח' יצחק אייזיק ני"ו

הרה"ח ר' חנינא עבי פרקש הי"ו ובנו הרה"ח מאיר הי"ו ובנו הרה"ח ירמיה ארי" הי"ו
לרגל הולדת הנין-הנכד-הבן רפאל יעקב ני"ו

הרה"ח ר' אהרון עבי בריסק הי"ו ולחתנו הרה"ח ר' מרדכי בעק הי"ו לרגל הולדת הנכדה-הבת ני"ו

יהי רצון שיזכו לרוות מכל יוצ"ח רב תענוג ונחת דקדושה לתפארת אבות, הם וכל משפחתם,
ויתקיים בהם במהרה "בגלל אבות תושיע בנים ותביא גאולה לבני בניהם", אמן.

לקבלת הגליון בעז"ה מידי שבוע, וכן לקבלת גליונות קודמים, להנצחה והודעה על שמחה

נא לשלוח לכתובת: info@Kodesh-Hilulim.com

כמו"כ כל מי שיכול להעשיר ברעיונות ומאמרים וכדו' למטרות הגליון נא לשלוח לכתובת הנ"ל.